

‘Zorg dat elke dag telt’

Sinan Can (45) heeft al veel ellende in de wereld gezien. Zo was hij laatst in het Turkse aardbevingsgebied. Elke reis levert weer nieuwe levenslessen op. Maar de belangrijkste kreeg hij van zijn ouders.

TEKST: BRAM DE GRAAF

Sinan Can is snotverkouden, overgehouden van zijn reis naar Zuidoost-Turkije, waar hij verslag deed uit het aardbevingsgebied. “Ik sliep daar op een koude betonnen vloer”, zegt hij weer thuis in Nijmegen. Hij heeft slechts een paar uur geslapen. Tot diep in de nacht zat hij in Hilversum, om tijdens de landelijke Giro555-actie ten bate van de aardbevingsslachtoffers te vertellen over zijn ervaringen en te helpen. Bijna 90 miljoen euro is opgehaald. Met bezorgde stem: “Geweldig. Maar ik hoop dat het deel voor Syrië goed terechtkomt en niet de despoten financiert.”

In januari was jouw serie ‘Sinan op zoek naar het paradijs’ op televisie. Heb je in hetzelfde gebied nu de hel gezien?

“Dat kun je wel zeggen. Het contrast is zo groot. Er zat veel ellende in mijn programma’s van de afgelopen jaren, daarom wilde ik met *Het paradijs* 2023 openen met een mooie, hoopvolle serie over de regio. Een paar weken later gebeurt dit. Heel verdrietig en jammer. Het paradijs zal tijd nodig hebben om te herstellen.”

Hoe zag de hel eruit?

“De hel zag ik vaker, zoals in Syrië en Afghanistan.

De geur van de dood, uitgebrande auto’s, wanhoop. Slechtheid; mensen die een slaatje uit andermans ellende slaan. Dat is overal hetzelfde. Maar de verhalen zijn elke keer anders. Stel je voor: je huis is ingestort en alles wat je dierbaar is, ligt in puin. En niemand komt je helpen. Ik ontmoette de beste vriend van een vader die naast zijn overleden zesjarige zoontje in het graf ging liggen en met hem begraven wilde worden. ‘Hij is bang in het donker’, zei hij. ‘Wil je zand over ons heen gooien.’ Ik liep rond tussen volkomen apathische mensen waar geen enkele levensvreugde meer inzat. Waaruit de liefde en het licht waren verdwenen en de wanhoop en duisternis overheersten.”

Als je die hel vaker hebt gezien, groeit er dan eelt op je ziel?

“Eelt zit er al heel lang. Ik ben zwaar beschadigd. En dat is ballast die ik meezeul. Maar ik moet ook ►

‘Heb liefde en respect voor alles waar leven in zit, ook de natuur’

FOTOGRAFIE: DARIO & MISLA/LUMEN

‘Het leven is wonderbaarlijk mooi, maar kan ook wonderbaarlijk verdrietig zijn’

relativeren. Ik kom elke keer terug naar Nederland, neem een douche en kruip in mijn warme bedje. Mijn leven gaat verder, de hel laat ik achter me. Mijn werk is niet altijd leuk, maar deze verhalen moeten verteld worden. Soms zou ik willen dat ik mijn harde schijf kon wissen en opnieuw kon beginnen. Maar zo werkt het niet in het leven. Het went nooit.”

Welke levenslessen heb je daaruit getrokken?

“Het leven is iets wonderbaarlijks mooi, maar kan ook wonderbaarlijk verdrietig zijn. De een huilt, de ander lacht. Dat is onderdeel van de reis die we als mens maken waarvan we niet weten waar die eindigt. Overigens was er één lichtpuntje in de hel dat me ontroerde. In de stad Kahramanmaras zag ik niet ver van elkaar

vandaan reddingsteams uit Rusland en Oekraïne mensen onder het puin vandaan halen en huilen. Ik dacht: we doen hier ons best om levens te redden, om elkaar vervolgens verderop te doden. Terwijl we allemaal in menselijkheid met elkaar zijn verbonden. Waarom? Het kan toch ook anders? Martin Luther King, die ik erg bewonder, zei het mooi: ‘We hebben geleerd als vogels te vliegen, om als vissen te zwemmen. Maar in al die duizenden jaren hebben we niet geleerd om gebroederlijk met elkaar te leven.’”

Hoe anders was Sinans jeugd. Die was heerlijk, gelukkig en harmonieus. Zijn hele leven woont hij al in Nijmegen. “We waren een arbeidersgezin. Mijn ouders zijn nog steeds knetterverliefd op elkaar, mijn vader is nu 71 en mijn moeder 66. Die energie en liefde was voelbaar in dat kleine huisje in die multiculturele volksbuurt waar we in betrekkelijke armoede leefden. Ik ben daar nooit uitgescholden om mijn migratie-achtergrond. Iedereen in die wijk en op mijn school, allochtonen en autochtonen, voelde zich Nederlander en vierde feest toen Oranje in 1988 Europees kampioen voetbal werd. Ik heb zo veel mooie herinneringen aan mijn leven toen, dat ik soms denk: was ik maar daarin blijven hangen.” Zijn moeder komt uit een arm Koerdisch gezin met negen kinderen, uit een familie die een genocide had overleefd. Als Koerden werden ze gediscrimineerd en vervolgd. Tot ontsteltenis van zijn Turkse grootvader koos Sinans vader haar. “Mijn ouders moesten vechten om bij elkaar te mogen zijn en dat heeft hun band waarschijnlijk zo sterk gemaakt. Samen hebben ze enorme barrières overwonnen.”

Welke levenslessen gaven zij je mee?

“Mijn ouders vonden leven met een moreel kompas heel belangrijk. Hun inslag was humanistisch: heb liefde en respect voor alles waar

Zijn geboortedag

Voor het ouderlijk huis met zijn moeder

Met zijn vader

Uit het leven van Sinan Can

De ouders van Sinan

Levensloop Sinan Can

- 1977 31 oktober geboren in Nijmegen
- 1999-2003 Opleiding journalistiek in Tilburg
- 2002 stage bij CNN in Istanboel
- 2005 aan de slag bij Zembla
- 2009 wint de Loep-prijs voor beste onderzoeksjournalistiek
- 2011 deed mee aan docuserie *De dag die de wereld veranderde*
- 2013 eerste eigen documentaire *Uitgezet*
- 2017 boek *De Arabische storm* verschijnt
- 2018 krijgt PAX Duif als ‘vredesheld’
- 2019 deelnemer *Wie is de Mol?*
- 2020 serie *De lokroep over de radicale islam*
- 2021 winnaar journalistieke prijs De Tegel voor *Bloedmineralen, de talkroute*
- 2022 wint Tegel in categorie interviews voor *Retour kalifaat*
- 2023 serie *Sinan op zoek naar het paradijs*

‘Als ik in een paar harten zit, ben ik al gelukkig’

leven in zit, ook de natuur. En strijd tegen onrecht. Iedereen was voor hen gelijk; onder hun beste vrienden in de wijk waren homoseksuelen en paters. Achtergrond vinden ze niet belangrijk, het gaat om je ziel. Ze hebben ruim veertig jaar vrijwilligerswerk gedaan, want ze vinden het belangrijk dat je je inzet voor de samenleving en, hoe klein ook, het verschil moet proberen te maken. Ze hebben mij daarmee geïnfecteerd. Ze zien liever dat ik een programma maak waarmee ik onrecht bestrijd en iets verander, dan een programma waarmee ik 1,5 miljoen kijkers trek en een bekende Nederlander word. Mijn opvoeding helpt mij heel erg in mijn werk. Ik ben, waar ook in de wereld, snel verbonden met mensen. Ook al spreek ik de taal niet, er is altijd een soort connectie. Dat dank ik aan hen.”

Jouw vader was metaalarbeider. Was dat zijn droom?

“Zijn ultieme droom was onderzoeksjournalist worden. Hij kwam op zijn 24e naar Nederland. Een tijdje heeft hij in Gelderland met vrienden een krant uitgegeven met streeknieuws in het Turks. Hij was enorm trots op zijn provisorische perskaart, die koester ik nog altijd.”

Is zijn droom waarmaken een belangrijke drijfveer van je?

“Absoluut. Ik was geïnteresseerd in de journalistiek, maar vond het vooral mooi om zijn ultieme droom waar te maken. Dat het is gelukt maakt hem trots en gelukkig.”

Ook als dat tot doodsb bedreigingen leidt?

“Dat vinden ze verschrikkelijk en verdrietig. Mijn moeder zei: ‘Wees niet bang, we staan altijd achter je, welke weg je ook bewandelt. Ook al is het de afgrond, we lopen met jou mee.’ Het liefst zou ze willen dat ik die oorlogsgebieden mijd. Ze slaapt niet als ik daar ben, maakt zich elke keer grote zorgen. Ze heeft nu een pacemaker. Gek-scherend zei ze: ‘Mijn hart kon de spanning met jou niet meer aan.’ Ik vond dat niet grappig.”

Je wilt het maximale uit het leven halen, heb je vaker gezegd. Is dat vol te houden nu je ouder wordt?

“Dat wordt lastiger heb ik afgelopen week weer gemerkt. Weinig slaap, nauwelijks eten, en maar doorgaan. Ook die manier van leven, kreeg ik van mijn ouders mee: zorg dat elke dag telt en leef intens. En als het stopt, stopt het. Dat is niet erg.”

Is dat intens leven een zoektocht naar het eigen paradijs?

“Zeker. Een zoektocht naar het paradijs in jezelf en dat vinden in anderen. Elkaar motiveren en raken. In mijn woonkamer hangen 36 tegeltjes met foto’s van mensen die mij inspireren, zoals King en Mandela. Allemaal mooie mensen die ergens in de wereld het verschil hebben gemaakt. Elke dag als ik wegga kijk ik even naar hen.”

Is het jouw droom dat iemand ooit jouw foto aan zijn muur hangt?

“De dertiende-eeuwse Perzische filosoof Rumi zei: ‘Zoek mij niet in de aarde, maar in de harten van mensen.’ Als ik in een paar harten zit, ben ik al gelukkig.” ●

